

La subiectul: Propunere – politica fiscală și vamală 2021

**Dlui Serghei Pușcuța,
Ministru al finanțelor**

Copie: Dnei Viorica Dumbrăveanu
Ministru al sănătății, muncii și protecției sociale

Copie: Dnei Ghenadie Buza,
Președinte al Comisiei parlamentare protecție socială, sănătate și familie

Copie: Dlui Golovatiuc Vladimir,
Președinte al Comisiei parlamentare economie, buget și finanțe

Copie: Dnei Galina Balmoș,
Consilier în domeniul dezvoltării sociale, Aparatul președintelui RM

Copie: Dnei Valentina Buliga
Director general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

Copie: Dlui Aurel Popovici,
Președinte al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Copie: Dnei Anna Akhalkatsi,
Director al Biroului Băncii Mondiale din RM

Copie: Dlui Igor Pokanevych,
Reprezentantul OMS și șeful Biroului OMS din RM

Domnule ministru,

Noi, semnatarii, am examinat documentul privind măsurile de politică fiscală și vamală pentru anul 2021, propus spre consultare publică¹ și vă expunem următoarele constatări:

Măsurile de politică fiscală și vamală pentru anul 2021 prevăd stabilirea accizelor pe o perioadă de 3 ani, iar mărimea accizelor la produsele din tutun este determinată de următorii factori: i) Maximizarea veniturilor bugetare; ii) Reducerea treptată a consumului; iii) Angajamentele din Acordul de Asociere RM - UE; iv) Cotele în țările vecine și riscurile asociate de contrabandă.

Din păcate, documentul privind măsurile de politică fiscală și vamală pentru anul 2021 nu conține date despre cotele accizelor la produsele din tutun în țările vecine care, presupunem, că au fost examinate de Ministerul Finanțelor pentru elaborarea propunerilor de stabilire a mărimii accizelor pentru anii 2021, 2022 și 2023. Menționăm că, potrivit Art.55 din Acordul de Asociere RM – UE, părțile își dezvoltă cooperarea și își aliniază politicile cu referire la contracararea și combaterea fraudei și a contrabandei cu produse supuse accizelor. Cooperarea include, printre altele, și apropierea treptată a ratelor de accize la produse din tutun, în măsura posibilului, ținând seama de

¹ <https://mf.gov.md/ro/content/documentul-privind-m%C4%83surile-de-politic%C4%83-fiscal%C4%83-%C8%99i-vamal%C4%83-pentru-anul-2021-propus-spre>

constrângerile contextului regional, inclusiv printr-un dialog la nivel regional și în conformitate cu Convenția-cadru pentru controlul tutunului a Organizației Mondiale a Sănătății din 2003 (CCCT a OMS). În acest scop, părțile depun eforturi să își consolideze cooperarea în context regional. Pentru elucidarea modului de apropiere a ratelor de accize la produse din tutun cu țările din regiune, recomandăm Ministerului Finanțelor să includă, în documentul privind măsurile de politică fiscală și vamală pentru anii viitori, informația cu privire la nivelul accizelor în țările vecine, care au fost examinate și luate în calcul la estimarea acestora în politica fiscală a Republicii Moldova.

Încurajând poziția Ministerului Finanțelor de a majora cota minimă a accizei pentru 1000 de țigarete cu și fără filtru, precum și pentru rezervele din tutun pentru dispozitivele de încălzire a tutunului, de la minimum 700 de lei în anul 2020 până la cel puțin 834 de lei pentru anul 2021, majorările ajungând până la 1103 lei până în anul 2023, am vrea să trasăm o comparație cu nivelul de majorare a accizelor în Ucraina. Nu se vor lua în calcul cotele minime ale accizelor din Romania, deoarece acestea sunt mult mai mari în țara vecină.

În această ordine de preocupări, Legea Ucrainei № 466-IX din 16.01.2020² stabilește o cotă a ratei minime a accizei la 1000 de țigarete mult peste cotele minime ale accizelor, propuse de Ministerul Finanțelor, în documentul privind măsurile de politică fiscală și vamală pentru anul 2021 (tabelul 1). Putem constata cum că în Republica Moldova ratele minime de accize pentru 1000 de țigarete se propun mai mici decât în Ucraina cu 1,9 Euro în anul 2021, cu 4,3 Euro - anul 2022 și cu 7,6 Euro – în anul 2023. Și aceasta se întâmplă în situația când în Ucraina mai există o taxă suplimentară de acciză în mărime de 5% din preț (punctul 215.3.10 din Codul Fiscal al Ucrainei³), astfel încât rata reală a accizei este cu cel puțin 8% mai mare decât rata minimă indicată în tabelul 1.

Pentru a respecta angajamentul de apropiere treptată a ratelor de accize la produse și considerând constrângerile contextului regional, **propunem Ministerului Finanțelor să revizuiască cotele minime ale accizelor per 1000 de țigarete cu și fără filtru, precum și pentru rezervele din tutun pentru dispozitivele de încălzire a tutunului, majorând concomitent rata cotei minime până la cel puțin 872 de lei în anul 2021, 1044 lei – în 2022 și 1254 lei – în anul 2023.** De menționat că aceste cote minime de creștere a accizelor la produsele din tutun nu vor genera nici o majorare a prețurilor la aceste produse în Republica Moldova în comparație cu Ucraina. Reiterăm că în Ucraina există o taxă suplimentară de acciză în mărime de 5% din preț (punctul 215.3.10 din Codul Fiscal al Ucrainei), care de fapt crește acciza cu cel puțin 8% față de acciza minimă. Prin urmare, nu va exista nici un risc asociat de contrabandă.

În plus, începând din 2021, ratele minime pentru țigările de foi au fost majorate în Ucraina până la nivelul ratelor minime pentru țigarete, ceea ce recomandăm și pentru Republica Moldova.

Rusia, de asemenea, a aprobat pentru anul 2021 majorarea cu 20% a accizei specifice și de la 14,5 până la 16% - a accizei ad-valorem pentru produsele din tutun⁴. În aceste condiții nu se vor produce riscuri de contrabandă, dacă Republica Moldova își va apropia ratele minime ale accizelor la produsele din tutun cu țările vecine.

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text>

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

⁴ <https://sozd.duma.gov.ru/bill/984546-7>

Tabelul 1. Rata minimă comparată a accizei la 1000 de țigarete în Ucraina și Republica Moldova

Anul	Ucraina	Legea Ucrainei № 466-IX din 16.01.2020	Republica Moldova	Documentul privind măsurile de politică fiscală și vamală pentru anul 2021, Moldova
	Hryvne ucrainene	EURO	Lei moldovenești	EURO
2020	1213,61	36,6	700	35,3
2021	1456,33	43,9	834	42,0
2022	1747,6	52,6	959	48,3
2023	2097,12	63,2	1103	55,6
		Cursul de schimb		Cursul de schimb
		33,2		19,85

Semnalăm că beneficiile asociate cu creșterea impozitelor pentru tutun, în ceea ce privește sănătatea și veniturile bugetare, sunt semnificative, chiar și în țările unde există contrabandă. Taxele mai mari asigură reducerea consumului de tutun și creșterea veniturilor de stat, inclusiv în prezența activităților de contrabandă.⁵ Mai mult, reducerea fumatului diminuează cererea pentru produsele ilicite de tutun. În multe țări creșterea semnificativă a impozitului pe tutun nu a avut drept rezultat răspândirea contrabandei și producției ilicite de țigări, așa precum adesea se speculează în Republica Moldova. Experiența arată că aceste activități ilegale pot fi reprimite prin măsuri de ordin normativ: utilizarea timbrelor de acciz ușor identificabile, a numerelor de serie și marcajelor speciale pe ambalaj, mesajele de prevenire despre pericolele fumatului în limbile locale etc. La fel, sunt necesare măsuri pentru a îmbunătăți eficiența controalelor vamale și pentru a asigura supremația legii (de exemplu, îmbunătățirea auditului corporativ, introducerea sistemelor de trasabilitate și a controlului de stat), precum și aplicarea unor sancțiuni mai severe pentru încălcarea legislației.⁶ Aceste activități pot fi finanțate din bugetul acumulat din creșterea taxelor.

Republica Moldova are nevoie mai mult ca niciodată de mai mulți bani la buget, în special pentru a finanța acțiunile de luptă cu pandemia de COVID-19 și consecințele acesteia. Atât sistemul sănătății, cât și alte sectoare ale economiei naționale necesită suport financiar esențial din partea statului pentru a-și exercita funcțiile ordinare, dar și pe cele impuse de criza provocată de virusul SARS-CoV-2. Aceste activități pot fi finanțate din bugetul acumulat de pe urma creșterii taxelor. Majorarea impozitelor pentru tutun va înmulți veniturile fiscale în pofida descreșterii consumului de produse din tutun. Cererea de tutun nu este flexibilă. Acest lucru înseamnă că un declin proporțional cu cererea de produse din tutun este mai mic decât creșterea proporțională a taxelor. Astfel, chiar dacă cererea va scădea în urma taxelor și prețurilor mai mari, majorarea ratei de impozitare va duce la sporirea generală a veniturilor din impozite. Așadar, într-un sistem de impozitare eficient, când sunt mărite taxele pentru țigări, se înregistrează o creștere semnificativă a veniturilor bugetare, inclusiv și în cazul când consumul de tutun scade.

⁵ Ross H, Chaloupka FJ. Economic policies for tobacco control in developing countries. *Salud Publica Mex.*2006;48 Suppl 1:S113-20

⁶ Jha P, Chaloupka F. Tobacco control in developing countries. Oxford: Oxford University Press; 2002.

Beneficiile asociate majorării impozitelor pentru tutun, în ceea ce privește sănătatea și veniturile bugetare, sunt semnificative. Creșterea prețului la țigări este cea mai eficientă măsură de reducere a consumului de tutun printre fumători și de prevenire a inițierii fumatului în rândul copiilor și tinerilor. La rândul-i, scăderea consumului de tutun va avea drept rezultat fortificarea sănătății și a randamentului productiv al populației, ceea ce va stimula economia. Sporirea veniturilor de stat prin majorarea cotelor de impozitare și reducerea costurilor de tratament al bolilor cauzate de consumul de tutun, va face posibilă sporirea capacităților de finanțare a programelor guvernamentale care să promoveze creșterea economică a țării. Majorarea acumulărilor la buget din taxele la produsele din tutun va putea consolida esențial capacitățile Guvernului de a lupta cu pandemia COVID-19 și cu consecințele acesteia.

Considerând starea unei alerte reale de deficit bugetar, vă solicităm, Domnule Ministru, să vă implicați decisiv în acceptarea și promovarea unor rate de accize la produse din tutun care să nu fie mai mici decât cele din țările vecine și prin care să se obțină, în mod real, acumulări ponderale în bugetul statului.

Cu respect,

semnatari:

Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS)

Școala de Management în Sănătate Publică

Societatea de Pediatrie din Republica Moldova

Antonița Fonari, Directoarea Platformei pentru Cetățenie Activă și Parteneriat pentru Drepturile Omului

Olga Bîtcă, Coordonatoare de proiecte CReDO

Rodion Gavriloi, membru al Consiliului Național Coordonator în domeniul Controlului Tutunului

Smîntîină Nicolae, membru al Consiliului Național Coordonator în domeniul Controlului Tutunului

Nicolae Procopie, Consultant Politici Publice TDV

Asociația Națională a Bolnavilor de Tuberculoză din RM "SMIT" (Societatea Moldovei Împotriva Tuberculozei)

AO Centrul de Asistență Socială „Casa Speranțelor”

AO „Speranta Terrei,,

Asociația Obștească "Asociația Psihologilor Tighina"

Uniunea pentru prevenirea HIV și Reducerea Riscurilor